

BIULETYN BIBLIJNY (9)

ZAWARTOŚĆ: I. Habilitacje i doktoraty z biblistyki powstałe na Wydziale Teologicznym UKSW w latach 1999-2019; II. Laudacja na cześć ks. prof. Waldemara Chrostowskiego z okazji nadania honorowego członkostwa w Stowarzyszeniu Biblistów Polskich, XV Walne Zebranie SBP, Łomża, 17 IX 2018.*

I. HABILITACJE I DOKTORATY Z BIBLISTYKI POWSTAŁE NA WYDZIALE TEOLOGICZNYM UKSW W LATACH 1999-2019

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW), utworzony w 1999 r. przez przekształcenie Akademii Teologii Katolickiej (ATK), w 2019 r. obchodzi 20-lecie istnienia. Ta sama rocznica dotyczy Wydziału Teologicznego, najstarszego na uczelni. Dwa wydziały teologiczne, zlikwidowane przez władze komunistyczne w 1954 r. na Uniwersytecie Warszawskim i Uniwersytecie Jagiellońskim, posłużyły za fundament do utworzenia ATK oraz Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. W nowej sytuacji społeczno-politycznej Wydział Teologiczny UKSW podjął i kontynuował najlepsze tradycje studiów prowadzonych na ATK. W jego ramach mieści się biblistyka, która, jak wszystkie pozostałe dyscypliny, przeżyła dynamiczny rozwój.

Miarę stanu i osiągnięć biblistyki na Wydziale Teologicznym UKSW stanowi z jednej strony dydaktyka, znajdująca wyraz przede wszystkim w wykładach akademickich i seminariach naukowych uwieńczonych tytułami magistra teologii w zakresie biblistyki, a z drugiej promowanie nowej kadry naukowej przez nadawanie stopni doktora i doktora habilitowanego. Cenne i pouczające jest zatem porównanie dokonań biblistyki prowadzonej na ATK z biblistyką rozwijającą się na UKSW – temu właśnie służy poniższe opracowanie.

* Redaktorem Biuletynu biblijnego jest dr hab. Barbara S t r z a ł k o w s k a, Warszawa.

Geneza, przebieg i osiągnięcia bibliistyki na ATK zostały obszernie i wyczerpująco przedstawione w napisanym pod moim kierunkiem doktoracie Beaty Zbarachewicz, wydanym drukiem w 2017 r. staraniem Wydawnictwa Naukowego UKSW.¹ Rzetelna dokumentacja została sporządzona na przyszłowiowy „ostatni dzwonek”, ponieważ obecnie zebranie zgromadzonych w niej informacji byłoby – z różnych względów – po prostu niemożliwe. Gdy byłem, od 1988 r., pracownikiem ATK, a w latach 1999-2002 kierownikiem biura prorektora do spraw nauczania, a następnie, gdy pełniłem kolejne ważne funkcje na uczelni, autorka miała dostęp do zasobów archiwalnych i bieżącej dokumentacji. Wartość publikacji powiększają cenne aneksy, zawierające m.in. pełne zestawienia prac magisterskich, licencjackich, doktorskich i habilitacyjnych napisanych w ciągu całego okresu istnienia ATK.

Niniejsze opracowanie stanowi pierwszą część wykazów statystycznych, wyszczególniających habilitacje i doktoraty z zakresu problematyki biblijnej uzyskane w pierwszych dwóch dekadach istnienia i działalności Wydziału Teologicznego na UKSW.² Część druga, która jest w przygotowaniu, znacznie obszerniejsza, ma wyszczególniać napisane w tym samym okresie i obronione prace magisterskie oraz licencjackie.³

Poprzestając na ogólnym porównaniu dawnego i obecnego dorobku należy zauważyć, że o ile w ciągu 45 lat istnienia ATK na Wydziale Teologicznym przeprowadzono 22 przewody habilitacyjne,⁴ o tyle w UKSW, w okresie ponad dwa razy krótszym, przeprowadzono ich 19. Jeszcze większą dynamikę widać w przypadku doktoratów, których na ATK obroniono łącznie 57,⁵ natomiast na UKSW znacznie więcej, bo 75.

¹ B. Z b a r a c h e w i c z, *Studium Pisma Świętego w Akademii Teologii Katolickiej (1954-1999)*, Warszawa 2017.

² Na temat historii i struktury WT UKSW zob. R. B a r t n i c k i, *Wydział Teologiczny na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego*, *Studia Theologica Varsaviensia* 51(2013) nr 1, s. 19-62; P. T o m a s i k, *Rozwój strukturalny Wydziału Teologicznego UKSW*, *tamże*, s. 207-216; R. B a r t n i c k i, *Wydział Teologiczny Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w latach 2013-2017*, *Studia Theologica Varsaviensia* 56(2018) nr 1, s. 113-134.

³ Wyrażam wdzięczność mgr Justynie Bednarczyk, zastępcy kierownika Wydziału Teologicznego UKSW, za przygotowanie i udostępnienie informacji, które posłużyły do niniejszego opracowania.

⁴ B. Z b a r a c h e w i c z, *Studium Pisma Świętego w Akademii Teologii Katolickiej (1954-1999)*, s. 624-626.

⁵ *Tamże*, s. 620-623.

**Zestawienie habilitacji z bibliistyki powstałych
w ramach Wydziału Teologicznego UKSW w latach 1999-2019**

Lp.	Rok	Autor pracy	Tytuł	Recenzent 1	Recenzent 2	Recenzent 3	Recenzent 4
1	2001	Kierminkowski Zbigniew, ks.	Eucharystia i jedność	Szłaga Jan, bp prof. dr hab., UG	Poniży Bogdan, ks. prof. dr hab., UAM	Załęski Jan, ks. dr hab., UKSW	
2	2004	Matysiak Bogdan Wiktor, ks.	Motyw obietnicy Bożej w cyklu o Jakubie i jego paralele w Starym Testamencie	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Poniży Bogdan, ks. prof. dr hab., UAM	Tronina Antoni, ks. prof. dr hab., KUL	
3	2004	Mickiewicz Franciszek, ks.	Świadkowie zbawczego posłannictwa oraz me- sjańskiej i boskiej god- ności Jezusa w pismach św. Łukasza i św. Jana	Szłaga Jan, bp prof. dr hab., UG	Kudasiewicz Józef, ks. prof. dr hab., KUL	Załęski Jan, ks. dr hab., UKSW	
4	2005	Bardski Krzysztof, ks.	Pokarm i napój miłości. Symbolizm w ponaddo- słownej interpretacji Bi- blii w tradycji Kościoła	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Witzyk Henryk, ks. prof. dr hab., KUL	Wojciechowski Michał, prof. dr hab., UWWM	
5	2005	Briks Piotr, ks.	Koniec świata czy apo- katastaza? Pozytywne aspekty koncepcji es- chatologicznych w Biblii Hebrajskiej	Brzegowy Ta- deusz, ks. prof. dr hab., PAT	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Wojciechowski Michał, prof. dr hab., UWWM	

BIULETYN BIBLIJNY

Lp.	Rok	Autor pracy	Tytuł	Recenzent 1	Recenzent 2	Recenzent 3	Recenzent 4
6	2005	Lemański Janusz, ks.	„Sprawisz, abym ożył” (Ps 71, 20b). Źródła nadziei na zmartwychwstanie w Starym Testamencie	Szłaga Jan, bp prof. dr hab., UG	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Witczyk Henryk, ks. prof. dr hab., KUL	
7	2006	Turkiel Jan, ks.	Przewodnik po Księdze Syrachy אֲרֹחַ, אוֹ, אוֹ, אוֹ, אוֹ, אוֹ, אוֹ (Syr 1-10)	Załęski Jan, ks. prof. dr hab., UKSW	Rubinkiewicz Stanisław, ks. Ryszard, ks. prof. dr hab. KUL	Wypych Stanisław, ks. dr hab., PAT	Poniży Bogdan, ks. prof. dr hab., UAM
8	2007	Kotecki Dariusz ks.	Duch Święty w zgromadzeniu liturgicznym w świetle Apokalipsy św. Jana	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Wojciechowski Michał, prof. dr hab., UWM	Kiernikowski Zbigniew, bp dr hab., prof. UMK	Jezierska Ewa, s. prof. dr hab., PWT we Wrocławiu
9	2007	Żywica Zdzisław Józef, ks.	Kościół Jezusa a judaizm i poganie według ewangelisty Mateusza. Teologia narratywna	Załęski Jan, ks. prof. dr hab., UKSW	Brzegowy Tadeusz, ks. prof. dr hab., PAT	Kozyra Józef, ks. dr hab., prof. UŚ	Pytel Jan Kąty, ks. prof. dr hab., UAM
10	2009	Parchem Marek, ks.	Ostateczne zwycięstwo Boga w walce między dobrem a złem w świetle pism z Qumran	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Wróbel Mirosław, ks. dr hab., prof. KULPII	Poniży Bogdan, ks. prof. dr hab., UAM	Brzegowy Tadeusz, ks. prof. dr hab., PAT
11	2009	Kręciłdo Janusz, ks.	Nowe życie uczniów Jezusa. J 21 jako owoc ekstezyjologicznej releksji J 1-20 we wspólnocie Umitowanego Ucznia	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab., UKSW	Pindel Roman, ks. prof. dr hab., UPPII	Wróbel Mirosław, ks. dr hab., prof. KULPII	Wojciechowski Michał, prof. dr hab., UWM

BIULETYN BIBLIJNY

Lp.	Rok	Autor pracy	Tytuł	Recenzent 1	Recenzent 2	Recenzent 3	Recenzent 4
12	2011	Szamocki Grzegorz, ks.	Przejście Izraelitów przez Jordan (Joz 3,1-5,1). Historiografia, teologia, pareneza	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Wróbel Mirosław, ks. dr hab., prof. dr hab., KULJPII	Kotecki Dariusz, ks. dr hab., prof. UMK	Wojciechowski Michał, prof. dr hab., UWWM
13	2011	Najda Andrzej, ks.	Historiografia paradygmatyczna w Dziejach Apostolskich	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab., UKSW	Rakocy Waldemar, ks. prof. dr hab., KULJPII	Rosik Mariusz, ks. dr hab., prof. PWT we Wrocławiu	Krawczyk Roman, ks. prof. dr hab., UWWM
14	2011	Adamczewski Bartosz, ks.	Q or not Q? The So-Called Triple, Double, and Single Traditions in the Synoptic Gospels	Kręcidło Janusz, ks. dr hab., prof. UKSW	Brzegowy Tadeusz, ks. prof. dr hab., UPJPII	Malina Artur, ks. dr hab., KULJPII	Jasiński Andrzej, ks. prof. dr hab., UO
15	2012	Kuśmirek Anna	Balaam i jego wyrocznie (Lb 22-24) w tradycji targumicznej	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Wróbel Mirosław, ks. dr hab., prof. KULJPII	Wytych Stanisław, ks. dr hab., UPJPII	Stasiak Sławomir, ks. dr hab., PWT we Wrocławiu
16	2014	Linke Waldemar, ks.	Literacka ojczyzna Tobiasza. Tło kulturowe Tb jako klucz teologicznej lektury księgi	Pindel Roman, bp. prof. dr hab., UPJPII	Kręcidło Janusz, ks. dr hab., prof. UKSW	Żywica Zdzisław, ks. dr hab., prof. UWWM	Ponیزی Bogdan, ks. prof. dr hab., UAM
17	2016	Muszytowska Dorota	Etos chrześcijańskiej wspólnoty. Socjetyoryka Listu Jakuba	Kręcidło Janusz, ks. dr hab., prof. UKSW	Pikor Wojciech, ks. prof. dr hab., UMK	Witkowski Stanisław, ks. dr hab., UPJPII	

Lp.	Rok	Autor pracy	Tytuł	Recenzent 1	Recenzent 2	Recenzent 3	Recenzent 4
18	2016	Siwiek Krzysztof, ks.	Honor sprawiedliwego i wstyd bezbożnego w antropologicznokulturowej interpretacji Mdr 1-5	Poniży Bogdan, ks. prof. dr hab., UAM	Malina Artur, ks. dr hab., UŚ	Kręcidło Janusz, ks. prof. dr hab., UKSW	
19	2017	Sirzałkowska Barbara	Księga Przysłów 1-9 w Septuagincie. Analiza „dodatków” i „braków” w zestawieniu z Tekstem Masoreckim w świetle starożytnych świadectw tekstualnych	Mikołajczak Mieczysław, ks. prof. dr hab., UAM	Parchem Marek, ks. prof. dr hab., UKSW	Kotecki Dariusz, ks. prof. dr hab., UMK	

**Zestawienie doktoratów z biblistyki powstałych w ramach Wydziału Teologicznego UKSW
w latach 1999-2019**

L.p.	Rok	Autor	Tytuł	Promotor	Recenzent 1	Recenzent 2
1	1999	Tulej Andrzej	Postawa dziecka jako warunek wejścia do królestwa Bożego (Mk 9,33-37 i par.; Mk 10,13-16 i par.)	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab.	Wojciechowski Michał, dr hab., UKSW	Ponیزی Bogdan, ks. prof. dr hab., UAM
2	2000	Szorc Jerzy	Relacja między wolnością i posłuszeństwem: studium egzegetyczno-teologiczne Rz 6,16-18	Łach Jan, ks. prof. dr hab.	Załęski Jan, ks. dr hab., UKSW	Paciorek Antoni, ks. dr hab., KUL
3	2001	Jankowski Stanisław	Geneza i znaczenie klauzul Mateuszowych: studium historyczno-egzegetyczne	Łach Jan, ks. prof. dr hab.	Chrostowski Waldemar, ks. dr hab., prof. UKSW	Rubinkiewicz Ryszard Wiktor, ks. prof. dr hab., KUL
4	2001	Parchem Marek	Pojęcie Królestwa Bożego w Księdze Daniela oraz jego recepcja w pismach qumrańskich i apokaliptyce żydowskiej	Mędała Stanisław, ks. prof. dr hab.	Chrostowski Waldemar, ks. dr hab., prof. UKSW	Tronina Antoni, ks. prof. dr hab., KUL
5	2001	Kuśmirek Anna	Oryginalność posłannictwa Jezusa według czwartej Ewangelii	Wojciechowski Michał, dr hab.	Mędała Stanisław, ks. prof. dr hab., UKSW	Chmiel Jerzy, ks. doc. dr hab., PAT
6	2002	Sujecka Ewa Agnieszka	Umiłowanie ziemi ojezystej w Pieśni nad Pieśniami	Chrostowski Waldemar, ks. dr hab., prof. UKSW	Warzecha Julian, ks. prof. dr hab., UKSW	Witczyk Henryk, ks. dr hab., KUL

BIULETYN BIBLIJNY

L.p.	Rok	Autor	Tytuł	Promotor	Recenzent 1	Recenzent 2
7	2002	Tkacz Roman	Listy do siedmiu Kościołów (Ap 2,1 – 3,22). Studium historyczno-egzegetyczne	Chrostowski Waldemar, ks. dr hab., prof. UKSW	Wojciechowski Michał, dr hab., UKSW	Witczyk Henryk, ks. dr hab., KUL
8	2002	Stefański Marek	Polemika przeciwko obrazom bogów u Deuteroizajasza (Iz 40–55)	Golebiewski Marian, bp dr hab.	Rumianek Ryszard, ks. dr hab., prof. UKSW	Rubinkiewicz Ryszard Wiktor, ks. prof. dr hab., KUL
9	2002	Kręciło Janusz	Funkcja pneumatologii w chrystologicznej strukturze czwartej Ewangelii	Mędala Stanisław, ks. prof. dr hab.	Załęski Jan, ks. dr hab., prof. UKSW	Chmiel Jerzy, ks. doc. dr hab., PAT
10	2002	Linke Waldemar	Jerozolima jako miejsce i uczestnik sądu w Apokalipsie według św. Jana	Załęski Jan, ks. dr hab., prof. UKSW	Czajkowski Michał, ks. prof. dr hab., UKSW	Rubinkiewicz Ryszard Wiktor, ks. prof. dr hab., KUL
11	2003	Michnowski Cezary	Sens tekstu Łk 14,20	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab.	Załęski Jan, ks. dr hab., prof. UKSW	Poniży Bogdan, ks. prof. dr hab., UAM
12	2003	Nalewaj Aleksandra Katarzyna	Funkcja formuł wyznania wiary w czwartej Ewangelii	Mędala Stanisław, ks. prof. dr hab.	Załęski Jan, ks. dr hab., prof. UKSW	Chmiel Jerzy, ks. doc. dr hab., PAT
13	2003	Siwiek Krzysztof	Ekspozycja chrystologii Janowej w mowie o chlebie życia (J 6,22-59). Studium literacko-egzegetyczne	Załęski Jan, ks. dr hab., prof. UKSW	Rumianek Ryszard, ks. prof. dr hab., UKSW	Paciorek Antoni, ks. prof. dr hab., KUL
14	2004	Baraniak Marek	Prorok jak Mojżesz (Pwt 18,9-22): hermeneutyka prawa o urządzie proroka w Izraelu	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Mędala Stanisław, ks. prof. dr hab., UKSW	Mikołajczak Mięczysław, ks. dr hab., prof. UAM
15	2004	Walewski Piotr	Macierzyństwo Boga w Starym Testamencie	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Rumianek Ryszard, ks. prof. dr hab., UKSW	Kozyra Józef, ks. dr hab., US

BIULETYN BIBLIJNY

L.p.	Rok	Autor	Tytuł	Promotor	Recenzent 1	Recenzent 2
16	2005	Sztuk Dariusz	Życie dla Boga według świętego Pawła. Studium egzegetyczne-teologiczne formuł dotyczących proegzystencji chrześcijańska	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Bardski Krzysztof, ks. dr hab., UKSW	Jelonek Tomasz, ks. prof. dr hab., PAI
17	2005	Zaborowski Zygmunt	Dramatyczne przedkładanie treści biblijnych: objawienia w świetle interpretacji integralnej	Łach Jan, ks. prof. dr hab.	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab., UKSW	Szymik Stefan, ks. dr hab., prof. KUL
18	2005	Wiśniewska Swietłana	Wybrane tytuły Jezusa w czwartej Ewangelii w kontekście ideologii Imperium Rzymskiego	Mędala Stanisław, ks. prof. dr hab.	Załęski Jan, ks. dr hab., prof. UKSW	Jasiński Andrzej Sebastian, ks. prof. dr hab., UO
19	2005	Fogliata Giovanni Matteo	Sitz im Leben dell' detto di Gesù' sulla messe e forme della sua ricezione	Mędala Stanisław, ks. prof. dr hab.	Bardski Krzysztof, ks. dr hab., UKSW	Rakocy Waldemar, ks. dr hab., prof. KUL
20	2006	Pudelko Jolanta Judyta	Wierny przyjaciel lekarstwem życia (Syr 6,16): koncepcja przyjaźni w Księdze Syracydesa	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Bardski Krzysztof, ks. dr hab., prof. UKSW	Wojciechowski Michał, prof. dr hab., UWM
21	2006	Kowalik Krzysztof Piotr	Reinterpretacja tekstu o Abrahamie z Rdz 11,27–25,18 w Septuagincie	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Rumianek Ryszard, ks. prof. dr hab., UKSW	Poniży Bogdan, ks. prof. dr hab., UAM
22	2006	Dąbrowski Karol	Ideał gościciela Ewangelii w świetle 1Tes 2,1-12	Mickiewicz Franciszek, ks. dr hab.	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Kiernikowski Zbigniew, bp dr hab., prof. UMK

BIULETYN BIBLIJNY

L.p.	Rok	Autor	Tytuł	Promotor	Recenzent 1	Recenzent 2
23	2006	Jędrzejak Ryszard	Jezus w oczach Żydów na podstawie dialogu o chlebie życia w J 6,22-71	Załęski Jan, ks. prof. dr hab.	Mickiewicz Franciszek, ks. dr hab., prof. UKSW	Szłaga Jan Bernard, bp prof. dr hab., UG
24	2007	Joniak Waldemar	Przesłanie Księgi Jeremiasza w czytaniach mszalnych okresu Wielkiego Postu. Studium biblijno-liturgiczne	Rumianek Ryszard, ks. prof. dr hab.	Miazek Jan, ks. dr hab., prof. UKSW	Krawczyk Roman, ks. prof. dr hab., AP
25	2007	Horodecka Anna	Die existenzielle Entscheidung in Psalm 13	Warzecha Julian, ks. prof. dr hab.	Bardski Krzysztof, ks. dr hab., prof. UKSW	Tronina Antoni, ks. prof. dr hab., KULJPII
26	2008	Zadarko Krzysztof	Przypowieści Jezusa (Mt 13) we współczesnym kaznodziejstwie polskim. Studium biblijno-homiletyczne na podstawie kazań drukowanych w periodykach homiletycznych w latach 1945-2005	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab.	Załęski Jan, ks. prof. dr hab., UKSW	Panuś Kazimierz, ks. prof. dr hab., PAT
27	2008	Jonczyk Wiesław	Cytaty z Księgi Izajasza w Ewangelii wg św. Mateusza	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Rumianek Ryszard, ks. prof. dr hab., UKSW	Kasiłowski Piotr, ks. dr hab., prof. PWTW
28	2008	Muszytowska Dorota	Obraz apostoła w Drogim Liście do Koryntian w świetle analizy epistolarnej i retorycznej	Mędala Stanisław, ks. prof. dr hab.	Załęski Jan, ks. prof. dr hab., UKSW	Rakocy Walemar, ks. prof. dr hab., KULJPII
29	2008	Bednarski Marek	Jerozolima miastem krwi według Ezechiela. Studium egzegetyczno-teologiczne Ez 24,1-14	Rumianek Ryszard, ks. prof. dr hab.	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Kur Stanisław, ks. dr hab., prof. PWTW

L.p.	Rok	Autor	Tytuł	Promotor	Recenzent 1	Recenzent 2
30	2009	Lang Andrzej	Pismo Święte w przekładach Eugeniusza Dąbrowskiego: komparatywne studium z translatoryki biblijnej	Bardski Krzysztof, ks. dr hab., prof. UKSW	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Wojciechowski Michał, prof. dr hab., UWM
31	2009	Szczepaniak Michał	Elias redivivus. Koncepcja przychodzącego powrotu Eliasza w wybranych tekstach biblijnych i pismach qumrańskich	Bardski Krzysztof, ks. dr hab., prof. UKSW	Zatęski Jan, ks. prof. dr hab., UKSW	Tronina Antoni, ks. prof. dr hab., KULJPII
32	2009	Strzałkowska Barbara	Mowy Elihu (Hi 32–37) oraz ich interpretacja w Biblii Greckiej	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Rumianek Ryszard, ks. prof. dr hab., UKSW	Tronina Antoni, ks. prof. dr hab., KULJPII
33	2009	Zbarachewicz Beata	Studium Pisma Świętego w Akademii Teologii Katolickiej (1954–1999)	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Zatęski Jan, ks. prof. dr hab., UKSW	Kotecki Dariusz, ks. dr hab., UMK
34	2009	Dynak Adam	„Kopać nie jestem w stanie, zebrać się wstydę” – dy-lemat zarządzający w przypowieści Łk 16,1-13. Analiza egzegetyczno-teologiczna	Zatęski Jan, ks. prof. dr hab.	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab., UKSW	Turkiel Jan, ks. dr hab., prof. AP
35	2010	Balaż Ilona	Motywy Jerozolimy i Syjonu w Psalmach Stopni oraz jego percepcja we współczesnych polskich tekstach mszalnych i w Liturgii Godzin	Bardski Krzysztof, ks. dr hab., prof. UKSW	Parchem Marek, ks. dr hab., prof. UKSW	Migut Bogusław, ks. dr hab., prof. KULJPII

BIULETYN BIBLIJNY

L.p.	Rok	Autor	Tytuł	Promotor	Recenzent 1	Recenzent 2
36	2010	Asencio José David Albeza	Las reglas rabínicas de exégesis y su uso en Cantar de los Cantares Rabba	Bardski Krzysztof, ks. dr hab., prof. UKSW	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Rakocy Walemar, ks. prof. dr hab., KULJPII
37	2010	Wysocki Marek	Della percezione alla comprensione. Elementi epistemologici nei testi del vangelo marciano riguardanti l'identità e il destino do Gesù (Mc 4,1-20; 8; 8,22 – 9,13; frammenti di 14,1 – 16,8)	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab., UKSW	Kręcidło Janusz, ks. dr hab., UKSW	Szymik Stefan, ks. dr hab., prof. KULJPII
38	2010	Zielonka Iwona	Teksty Starego Testamentu w czytaniach mszalnych na uroczystości i święta Maryjne: studium egzegetyczno-teologiczne	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab., UKSW	Sikora Adam, ks. dr hab., UAM
39	2010	Kot Anna	Kobiety w dziejach Izraela w świetle deuteronomistycznego dzieła historycznego: studium egzegetyczno-teologiczne wybranych tekstów	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Parchem Marek, ks. dr hab., UKSW	Dziadosz Dariusz, ks. dr hab., KULJPII
40	2011	Deja Michał	Ewangeliczne inspiracje francuskiej minoritas	Bardski Krzysztof, ks. dr hab., prof. UKSW	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab., UKSW	Witczyk Henryk, ks. prof. dr hab., KULJPII
41	2011	Goliński Rafał Jerzy	Problematyka rodzinna w Księdze Syracydasa	Bardski Krzysztof, ks. dr hab., prof. UKSW	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Wojciechowski Mihał, prof. dr hab., UWM

BIULETYN BIBLIJNY

L.p.	Rok	Autor	Tytuł	Promotor	Recenzent 1	Recenzent 2
42	2011	Wójtowicz Stanisław	Pierwszy pobyt Apostoła Pawła w Grecji (Dz 16,11 – 18,18). Studium geograficzno-historyczno-egzegetyczne	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Kręcidło Janusz, ks. dr hab., prof. UKSW	Wróbel Mirosław, ks. dr hab., prof. KULJPII
43	2012	Serafin Mariola	Księga Jonasza jako świadectwo asyryjskiej diaspory Izraelitów	Kuśmirek Anna, dr hab.	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Szamocki Grzegorz, ks. dr hab., prof. UG
44	2012	Roszkowski Marcin	Motywy biblijne w Listach Pasterskich Episkopatu Polski z lat 1945-1979	Turkiel Jan, ks. dr hab., prof. AP	Najda Andrzej, ks. dr hab., prof. UKSW	Krawczyk Roman, ks. prof. dr hab., UWM
45	2012	Tum Janusz	Przypowieści Jezusa w badaniach XX wieku	Czajkowski Michał, ks. prof. dr hab.	Załęski Jan, ks. prof. dr hab., UKSW	Rosik Mariusz, ks. prof. dr hab., PWT we Wrocławiu
46	2012	Kołakowska-Przybyłek Zuzanna	Władza Boga nad krajiną umarłych w Starym Testamencie oraz w literaturze okresu Drugiej Świątyni	Parchem Marek, ks. dr hab., prof. UKSW	Kuśmirek Anna, dr hab., UKSW	Pikor Wojciech, ks. dr hab., prof. KULJPII
47	2013	Dymek Janusz	Biblia w Świętokrzyskich kazaniach radiowych z lat 1980-2005. Studium biblijno-pastoralne	Najda Andrzej, ks. dr hab., prof. UKSW	Kręcidło Janusz, ks. dr hab., prof. UKSW	Szamocki Grzegorz, ks. dr hab., prof. UG
48	2013	Gębalska-Berek Anna Maria	Reminiscencje biblijnych idei sumienia i odpuszczenia win w wybranych dziełach Fiodora Dostojewskiego	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab.	Czuba Krystyna, prof. dr hab., UKSW	Klauza Karol, prof. dr hab., KULJPII
49	2013	Wojcieszki Stanisław	Od szabat do niedzieli: studium historyczne, egzegetyczne i teologiczne	Kręcidło Janusz, ks. dr hab., prof. UKSW	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Sikora Adam, ks. dr hab., UAM

BIULETYN BIBLIJNY

L.p.	Rok	Autor	Tytuł	Promotor	Recenzent 1	Recenzent 2
50	2014	Siergiejuk Arkadiusz	Nauka o usprawiedliwieniu w przypowieści o faryzeuszu i celniku (Łk 18,9-14)	Mickiewicz Franciszek, ks. dr hab.	Kręcidło Janusz, ks. dr hab., prof. UKSW	Sikora Ryszard, ks. prof. dr hab., UAM
51	2015	Piotrkowska-Dańkowska Małgorzata	Biblijna droga do spotkania z Oblubieńcem. Studium w oparciu o listy św. Teresy od Dzieciątka Jezus i Najświętszego Oblicza	Bardski Krzysztof, ks. prof. dr hab.	Kręcidło Janusz, ks. prof. dr hab., UKSW	Pawłowski Zdzisław, ks. prof. dr hab., UMK
52	2015	Pawłak Marek Sławomir	Koncepcja bóstwa w wierzeniach eblaickich. Teksty z Tell Mardich wobec tradycji biblijnych	Bardski Krzysztof, ks. prof. dr hab.	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Kur Stanisław, ks. dr hab., prof. PWTW
53	2015	Hutnikiewicz Marta	Miłosiermi na wzór Ojca – <i>splanchnidzomai</i> w trzeciej Ewangelii kanonicznej	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab.	Adamczewski Bartosz, ks. dr hab., prof. UKSW	Załęski Jan, ks. prof. dr hab., PWTW
54	2015	Kłósek Kinga	Możliwości interpretacyjne opowiadań Ewangelii św. Marka o rozmnożeniu chleba (Mk 6,30-44; 8, 1-9)	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab.	Adamczewski Bartosz, ks. dr hab., prof. UKSW	Hareźga Stanisław, ks. dr hab., prof. KULJII
55	2015	Grzemski Krzysztof	Repragmatyzacja motywów z Ez 47,1-12 w przekładzie Septuaginty oraz w J 21,1-14	Kręcidło Janusz, ks. prof. dr hab.	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab., UKSW	Pikor Wojciech, ks. prof. dr hab., UMK
56	2015	Kosendiak Marek	Koncepcja jedności Kościoła w IKor: analiza retoryczna i epistolarna	Kręcidło Janusz, ks. prof. dr hab.	Linke Waldemar, ks. dr hab., UKSW	Pindel Roman, bp prof. dr hab.
57	2015	Aszyk Józef	Franza Mussnera koncepcja mariologii biblijnej	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Bartosik Grzegorz, ks. dr hab., prof. UKSW	Kotecki Dariusz, ks. prof. dr hab., UMK

BIULETYN BIBLIJNY

L.p.	Rok	Autor	Tytuł	Promotor	Recenzent 1	Recenzent 2
58	2015	Butkiewicz Magdalena	Starożytne formy propagandy politycznej i religijnej na przykładzie działań władców z dynastii Seleucydów	Parehem Marek, ks. prof. dr hab.	Lęcicki Grzegorz, dr hab., prof. UKSW	Krawczyk Roman, ks. prof. dr hab., UWM
59	2016	Twardziłowski Tomasz	Postulat ekologicznej hermeneutyki Biblii a interpretacja Nowego Testamentu	Adamczewski Bartosz, ks. dr hab., prof. UKSW	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab., UKSW	Wojciechowski Michał, prof. dr hab., UWM
60	2016	Jaroszewski Zbigniew	Biblia w świadomości oraz w żywej kulturze i tradycji Kurpiów: studium biblijno-pastoralne na przykładzie parafii Myszyniec	Najda Andrzej, ks. dr hab., prof. UKSW	Kręcidło Janusz, ks. prof. dr hab., UKSW	Rosik Mariusz, ks. prof. dr hab., PWT we Wrocławiu
61	2016	Białczak Wiesław	Motywy biblijne w twórczości Czesława Miłosza: studium biblijno-literackie	Najda Andrzej, ks. dr hab., prof. UKSW	Bardski Krzysztof, ks. prof. dr hab.	Wróbel Mirosław, ks. prof. dr hab., KULJPII
62	2016	Paszuk Marina	Białoruskie przekłady Pisma Świętego w latach 1926-2013. Studium historyczno-porównawcze	Bardski Krzysztof, ks. prof. dr hab.	Kuśmirek Anna, dr hab., prof. UKSW	Rosik Mariusz, ks. prof. dr hab., PWT we Wrocławiu
63	2016	Stroczyński Grzegorz	Mesjańska rodzina Jezusa w Ewangelii wg św. Marka	Kręcidło Janusz, ks. prof. dr hab.	Bartosik Grzegorz, ks. dr hab., prof. UKSW	Malina Artur, ks. dr hab., prof. UŚ
64	2017	Jagusiak Anna	Rola chrystofanii w dłuższym zakończeniu Ewangelii według św. Marka (Mk 16, 9-20)	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab.	Kręcidło Janusz, ks. prof. dr hab., UKSW	Poniży Bogdan, ks. prof. dr hab., UAM
65	2017	Kwiatkowski Jarosław	Koncepcja oddzielenia w narracjach Rdz 1-3 i jej recepcja w Rz 1-8	Kręcidło Janusz, ks. prof. dr hab.	Witezyk Henryk, ks. prof. dr hab., KULJPII	Halas Stanisław, ks. prof. dr hab., UPJPII

BIULETYN BIBLIJNY

L.p.	Rok	Autor	Tytuł	Promotor	Recenzent 1	Recenzent 2
66	2017	Gotus Joseph Jilong	Suicide and Terrorism: The Case of Samson in the Bible and its Evaluation in Biblical Scholarship and Moral Theology	Adamczewski Bartosz, ks. dr hab., prof. UKSW	Kasilowski Piotr, ks. dr hab., prof. PWTW	Nowosad Sławomir, ks. dr hab., prof. KULJPII
67	2017	Knut Tadeusz Stanisław	Biblijne opowiadanie o miłoście i wieży Babel (Rdz 11,1-9) w interpretacji żydowskich pism z okresu Drugiej Świątyni	Parthem Marek, ks. prof. dr hab.	Wróbel Mirosław, ks. prof. dr hab., KULJPII	Szamocki Grzegorz, ks. dr hab., prof. UG
68	2018	Barylak Barbara	Niewiasta z Ap 12 jako obraz Kościoła pielgrzymującego i przesładowanego	Kręcidło Janusz, ks. prof. dr hab.	Kowalczyk Marian, ks. prof. dr hab., UKSW	Witkowski Stanisław, ks. dr hab., UPJPII
69	2018	Awoshiri Williams Peter	Towards a Servant Model of Leadership: A Socio-Rhetorical Investigation of the Johannine Farewell Discourse (John 13–17)	Kręcidło Janusz, ks. prof. dr hab.	Sławomir Stanisław, ks. dr hab., prof. PWT we Wrocławiu	Wróbel Mirosław, ks. prof. dr hab., KULJPII
70	2018	Borkowski Tomasz	Jezus jako Mistrz (ἐπιτοῦργς) w Ewangelii według św. Łukasza	Najda Andrzej, ks. dr hab., prof. UKSW	Kuśmirek Anna, dr hab., prof. UKSW	Wróbel Mirosław, ks. prof. dr hab., prof. KULJPII
71	2018	Kozera Katarzyna Natalia	Dojrzenie uczniów do wiary w Jezusa Chrystusa w przełomowym momencie Jego publicznej działalności (Mt 16,5-28)	Bartnicki Roman, ks. prof. dr hab.	Kozyra Józef, ks. dr hab. US	Żywica Zdzisław, ks. dr hab., prof. UWM

L.p.	Rok	Autor	Tytuł	Promotor	Recenzent 1	Recenzent 2
72	2018	Sękula Krzysztof Antoni	Sympozja Bibliotów Polskich (1959-2011) – retrospekcja i bilans	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Strzałkowska Barbara, dr hab., UKSW	Karczewski Marek, ks. dr hab., UWM
73	2019	Kowalczyk Marek	Koncepcja szczęścia ludzkiego w <i>širé hammá'ólór</i> (Ps 120–134)	Najda Andrzej, ks. dr hab., prof. UKSW	Kotecki Dariusz, ks. prof. dr hab., UMK	Wróbel Mirosław, ks. prof. dr hab., KULJPII
74	2019	Surynowich Siathei	Zasady tworzenia antroponimów i toponimów w przekazach Nowego Testamentu na współczesny język białoruski	Kręciđło Janusz, ks. prof. dr hab.	Rosik Mariusz, ks. prof. dr hab., PWT we Wrocławiu	Bogacz Roman, ks. dr hab., prof. UPJPII
75	2019	Pierzchała Kazimierz Antoni	Chrystologia starotestamentowa w ujęciu Corpus Paulinum i Listu do Hebrajczyków	Chrostowski Waldemar, ks. prof. dr hab.	Kotecki Dariusz, ks. prof. dr hab., UMK	Dziadosz Dariusz, ks. dr hab., prof. KULJPII

Wykaz skrótów

AP – Akademia Podlaska w Siedlcach
APom – Akademia Pomorska w Słupsku
KUL JP II – Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
PAT – Papieska Akademia Teologiczna w Krakowie
PWT – Papieski Wydział Teologiczny
PWTW – Papieski Wydział Teologiczny w Warszawie
UAM – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
UG – Uniwersytet Gdański
UMK – Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
UO – Uniwersytet Opolski
UPJP II – Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
US – Uniwersytet Szczeciński
UŚl – Uniwersytet Śląski w Katowicach
UWM – Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Na podstawie wnikliwej refleksji nad treścią powyższych zestawień można sformułować wiele ważnych wniosków:

1. Istnieje stała potrzeba cierpliwego i systematycznego dokumentowania dorobku naukowo-dydaktycznego, której wartości nie sposób przecenić.
2. Wgląd w dorobek jednej uczelni/wydziału/institutu daje możliwość porównania z dorobkiem innych, równoległych, placówek naukowo-dydaktycznych, co wydatnie sprzyja uprawianiu nauki i stanowi cenny impuls do mądrego i zdrowego współzawodnictwa.
3. Przegląd personaliów autorów rozpraw doktorskich i habilitacyjnych pozwala na rozeznanie odnośnie do „geografii” uprawiania nauk teologicznych w Polsce, konkretnie bibliistyki, a także określenia, czy i w jakiej mierze obejmuje nie tylko środowisko osób duchownych, lecz i świeckich.
4. Przegląd tytułów rozpraw doktorskich i habilitacyjnych pozwala na rozeznanie odnośnie do kierunków i treści podejmowanej problematyki, zarówno w tym, co się tyczy studiów nad Starym i Nowym Testamentem, jak też zagadnień historycznych, hermeneutycznych, literackich i okołobiblijnych.
5. Przegląd recenzentów rozpraw habilitacyjnych i doktorskich pozwala na wyrobienie sobie pełniejszej opinii na temat intensywności

zaangażowania poszczególnych biblistów. To rozeznanie byłoby, oczywiście, jeszcze lepsze, gdyby uwzględnić napisane przez nich recenzje doktorskie i udział w przewodach habilitacyjnych prowadzonych na innych wydziałach.

6. Aktualnie uczelnie i prowadzone przez nie studia przechodzą gruntowne i bardzo ryzykowne reformy, których skutki są trudne do przewidzenia. Poniższe zestawienia dokumentują stan bibliistyki w UKSW dokładnie do czasu wdrażania tych reform. Dzięki temu łatwiejsza stanie się ocena obecnej reformy szkolnictwa wyższego podjęta z późniejszej, retrospektywnej, perspektywy.
7. Należy wyrazić nadzieję, że tego typu zestawienia zainteresują również właściwe władze i czynniki kościelne. Ich nadzór nad uprawianiem teologii w Polsce jest właściwie znikomy, zredukowany do wyższych seminariów duchownych diecezjalnych i zakonnych. Wzgląd na osiągnięcia studium Pisma Świętego na uniwersyteckich wydziałach teologicznych może stanowić zachętę do należytego dowartościowania i wykorzystania obecnego na nich potencjału łączenia wiary chrześcijańskiej i nauki.

ks. Waldemar Chrostowski, Warszawa

II. LAUDACJA NA CZEŚĆ KS. PROF. WALDEMARA CHROSTOWSKIEGO Z OKAZJI NADANIA HONOROWEGO CZŁONKOSTWA W STOWARZYSZENIU BIBLISTÓW POLSKICH, XV WALNE ZEBRANIE SBP, ŁÓMŻA, 17 IX 2018

Osoba ks. prof. Waldemara Chrostowskiego, jego dorobek naukowy i dydaktyczny, zaangażowanie w dialog z judaizmem, apostołat biblijny, wielki ruch pielgrzymkowy do Ziemi Świętej i innych krajów biblijnych, w życie Kościoła powszechnego i Kościoła w Polsce, a także postawa życiowa i zaangażowanie w budowanie wspólnoty biblistów polskich – to piękna historia i fascynujące dzieło człowieka, do którego odnieść można słowa proroka Jeremiasza (17,7): „Błogosławiony mąż, który pokłada ufność w Panu, i Pan jest jego nadzieją”.

Dorobek naukowy – wkład w bibliistykę

Dorobek naukowy ks. prof. Waldemara Chrostowskiego został zaprezentowany w 2011 r. w księdze pamiątkowej wydanej z okazji 60. rocznicy jego urodzin,¹ a także w 2014 r. z okazji przyznania mu watykańskiej Nagrody Ratzingera.² Od tamtego czasu zwiększył się o bardzo ważne pozycje książkowe, artykuły naukowe i wiele innych tekstów. W sumie obejmuje aktualnie ponad 2 850 publikacji. Wielu z nas śledzi je na bieżąco. Wszystkie wpisują się w ogólnopolski nurt katolickiej myśli biblijno-teologicznej i kultury chrześcijańskiej. Dla przykładu wystarczy wymienić choćby książkę *Między Synagogą a Kościołem. Dzieje św. Pawła* (2015, 2017) oraz trzytomowy wywiad-rzekę: *Bóg, Biblia, Mesjasz* (2007; piąte wydanie w 2016), *Kościół, Żydzi, Polska* (2009; ósme wydanie w 2018) oraz *Prawda, Chrystus, judaizm* (2018).

Mając zaszczyt przedstawić kandydaturę ks. prof. Waldemara Chrostowskiego do zaszczytnego tytułu członka honorowego Stowarzyszenia Bibliistów Polskich, pragnę z tego wielkiego skarbcza myśli biblijno-teologicznej i eklezjalnej wydobyć te kierunki, które są nowatorskie – i to nie tylko w kontekście polskim, lecz i Kościoła powszechnego.

Po pierwsze, Ksiądz Profesor specjalizuje się w zakresie literatury prorockiej, przede wszystkim Księgi Ezechiela oraz ksiąg tzw. proroków mniejszych, a także żydowskiej literatury z przełomu czasów Starego i Nowego Testamentu. Autorska hipoteza – przeczuwana w rozprawie doktorskiej, a przedłożona w rozprawie habilitacyjnej i książce „profesorskiej” oraz innych publikacjach – o istnieniu i wielkim wkładzie asyryjskiej diaspory Izraelitów, która zaistniała pod koniec VIII w. przed Chr. i z początkiem VI w. przed Chr. została wchłonięta przez przybyszów z Jerozolimy i Judy deportowanych przez Babilończyków, zyskuje coraz więcej zwolenników. Trzeba przyznać, że wiele tekstów Pięcioksięgu i innych ksiąg Starego Testamentu najlepiej rozumie się wtedy, gdy czyta się je w kontekście aktywności religijno-literackiej tak ukształtowanej środowiskowo i historycznie diaspory.

¹ B. Strzałkowska (red.), „*Więcej szczęścia jest w dawaniu aniżeli w braniu*”. *Księga Pamiątkowa dla Księdza profesora Waldemara Chrostowskiego w 60. rocznicę urodzin*, t. 1, Stowarzyszenie Bibliistów Polskich, Warszawa 2011, s. 1-543.

² Taż (red.), *Ksiądz Profesor Waldemar Chrostowski. Laureat Nagrody Ratzingera (2014)*, Stowarzyszenie Bibliistów Polskich, Warszawa 2014.

Drugi bardzo ważny obszar badawczy Księdza Profesora dotyczy Septuaginty, czyli Biblii Greckiej, oraz jej roli w ostatnich wiekach biblijnego Izraela, w potem w Nowym Testamencie i Kościele apostołskim. Przychyla się on do koncepcji natchnienia Septuaginty, podnoszonej od czasu do czasu i wymagającej głębszej niż dotąd refleksji nad problematyką kanonu Pisma Świętego i charyzmatem natchnienia biblijnego. Zainteresowaniu Septuagintą towarzyszyło zgłębianie piśmiennictwa targumicznego, które znalazło wyraz w jego publikacjach z przełomu lat 80. i 90. ubiegłego wieku.

Trzeci, niezwykle bogaty kierunek jego badań, to narodziny Kościoła w łonie biblijnego Izraela jako religii radykalnie nowej za sprawą Jezusa Chrystusa – Mesjasza i Syna Bożego. Z wdzięcznością – jako bibliści i wykładowcy Pisma Świętego – przyjęliśmy książkę *Między Synagogą a Kościołem. Dzieje św. Pawła*, poświęconą św. Pawłowi i jego wkładowi w pierwsze dziesięciolecie życia i działalności misyjnej Kościoła apostołskiego. W bogatą i wielowątkową historię Apostoła Narodów Ksiądz Profesor wprowadza czytelników jak wytrawny przewodnik, doskonale ukazujący, jaką rolę odgrywają tak istotne czynniki, jak semicka kultura Żydów palestyńskich oraz w diasporze, kultura grecka z jej mitami i filozofią, kultura rzymska z jej polityką, prawem i zdobyczami militarnymi, a także geografia i topografia Palestyny, Egiptu, Syrii, Azji Mniejszej, Macedonii, Grecji, italskiej części Imperium Rzymskiego oraz życie wielkich starożytnych miast i portów. Przywołując zwyczaje, prawa i postawy ludzi czasów św. Pawła, prezentuje jego działalność jako wielki proces, w którym czytelnik śledzić może ukryty plan mądrości oraz mocy Boga i Jezusa Chrystusa. Książka, nagrodzona Feniksem w 2016 r. przez wydawców katolickich, wprowadza czytelnika w historię narodzin chrześcijaństwa jako religii nowej względem religii biblijnego Izraela. Właśnie św. Paweł doskonale poznał i zrozumiał, na czym polega radykalna nowość, którą swoim nauczaniem, życiem, a nade wszystko własną osobą wprowadził w dzieje zbawienia ukrzyżowany i zmartwychwstały Mesjasz – Pan, Syn Boga żywego. Jak napisał autor nagrodzonej książki: „Nikt tak dobitnie i wyraźnie jak Paweł nie ukazał nowości i oryginalności chrześcijaństwa względem judaizmu biblijnego oraz różnicy między chrześcijaństwem a judaizmem, który niedługo później okrzepł jako judaizm rabiniczny. Nikt również tak dobitnie i wyraźnie jak on nie dowiódł, że chrześcijaństwo nie jest jedną z odmian judaizmu ani jedną z dróg usprawiedliwienia umożliwionych przez judaizm, lecz – przez przyjęcie Jezusa Chrystusa

i wspólnotę z Nim – drogą, na którą powinni wkroczyć nie tylko poganie, ale także wyznawcy judaizmu”.³

Mogę dodać, że w znanej mi literaturze biblijnej nikt dotychczas tak dobitnie i wyraźnie jak ks. prof. Waldemar Chrostowski nie przybliżył tego Pawłowego obrazu chrześcijaństwa, jego nowości i oryginalności. Stopniowo, przez niemal trzydzieści lat, przybliżał go w swoich licznych wystąpieniach, a ta publikacja, wraz z trzecim tomem książki będącej wywiadem-rzeką (*Prawda, Chrystus, judaizm*, 2018), stanowi zwieńczenie i ukoronowanie wyteżonej wieloletniej pracy biblisty i sługi Ewangelii. Na drodze polegającej na łączeniu poznawanej prawdy z jej głoszeniem napotkał niemało przeciwności i doświadczył wielu niesprawiedliwości. Jako Stowarzyszenie Biblistów Polskich – środowisko najbliższe sercu i myśli Księdza Profesora – z prawdziwym uznaniem przyjmujemy słowa, które zamieścił w przedmowie do książki o św. Pawle: „Od kilkunastu lat coraz lepiej rozumiem wszystko, co przeszedł Paweł, gdy stał się gorliwym wyznawcą Jezusa Chrystusa i głosicielem Ewangelii: dyskusje, polemiki, napięcia, konflikty, lekceważenie, odmowę, sprzeciwy, intrygi, zasadzki, fałszywe oskarżenia, donosy i wszystko inne, prowadzące do pojmania i uwięzienia go w Jerozolimie, do odbywanych nad nim sądów, a wreszcie do przewiezienia do Rzymu i śmierci męczeńskiej”.⁴ Ale dodaje także coś bodaj najważniejszego: „Kiedy kończyłem pracę nad tą książką, zostałem uhonorowany, jako pierwszy Polak, prestiżową Nagrodą Ratzingera. Przyjmując ją 22 listopada 2014 roku w Sali Konsystorialnej watykańskiego Pałacu Apostolskiego, myślałem, że życie i praca naukowo-dydaktyczna, a także wieloletnie zaangażowanie w kontakty katolicko-żydowskie, przysparzające niemało trudności i – nie waham się tego wyznać – cierpienia, zatoczyły wielkie koło. Święty Paweł stał się mi jeszcze bliższy, a wraz z nim papież Benedykt XVI”.⁵

Trzeba nam wiedzieć, że na kilkadziesiąt godzin przed uroczystością wręczenia nagrody w Watykanie przypuszczono atak – z Polski. „W ramach zakulisowej akcji przygotowano «ekspertyzę», która, zlecona przez mocodawców, miała być decydującym ciosem. Intrygę przygotowali ludzie, których znałem. To, że się nie udało, zawdzięczam uczciwym i sprawiedliwym

³ W. Chrostowski, *Między Synagogą a Kościołem. Dzieje św. Pawła*, Apostolicum-Wydawnictwo M, Ząbki-Kraków 2015, s. 489.

⁴ *Tamże*, s. 17.

⁵ *Tamże*, s. 18.

przyjaciołom w Rzymie”.⁶ A gdy już po uroczystości dowiedział się o tych zakusach, rozumiał coś bardzo ważnego, bodaj najważniejszego dla każdego autentycznego biblisty-teologa. W wywiadzie-rzecz wyznaje: „Po skończonej uroczystości późnym wieczorem wróciłem do watykańskiego Domu św. Marty. Nie było w nim dla mnie lepszego miejsca niż kaplica. Mocniej niż kiedykolwiek rozumiałem, że dialog to nie tylko rozmowa między ludźmi, lecz również, a nawet przede wszystkim, rozmowa z Bogiem. Długi wieczór w papieskiej kaplicy zwieńczył całe wieloletnie zaangażowanie. W moim życiu niemal zawsze było tak, że gdy powinienem się cieszyć, musiało być coś, co dotkliwie sprowadzało na ziemię. Nie inaczej było i tym razem”.⁷

Pionier dialogu z judaizmem w Polsce – twórca „polskiej szkoły dialogu”

Sobór Watykański II, ogłaszając w 1965 r. deklarację *Nostra aetate*, wezwał Kościół do dialogu z judaizmem i Żydami. Ale w Polsce dialog katolicko-żydowski w pierwszych dwóch dziesięcioleciach po Soborze nie istniał, ponieważ Polacy byli zajęci obroną wiary chrześcijańskiej w świecie komunistycznego ateizmu, a słowo „Żyd” kojarzyło się tak, jak zaraz po wojnie, czyli z komunizmem. Jednak w 1986 r. bp Henryk Muszyński zainicjował powołanie Podkomisji Episkopatu Polski ds. Dialogu u Judaizmem i wkrótce zaproponował ks. dr. Waldemarowi Chrostowskiemu udział w jej pracach. Niezwykle ważną przyczyną tego zaangażowania było nauczanie i działalność Jana Pawła II. W 1979 r. papież z Polski nazwał niemiecki obóz zagłady w Brzezince „Golgotą naszych czasów”, a jesienią 1980 r. w Moguncji powiedział: „Kto spotyka Jezusa Chrystusa, spotyka judaizm”. 13 kwietnia 1986 r., przemawiając w synagodze rzymskiej, podkreślił, że stosunek chrześcijan do religii Żydów jest absolutnie specyficzny, bo „wgłębiając się we własną tajemnicę” Kościół odkrywa swoją szczególną „więź” z judaizmem. I dodał, zwracając do Żydów: „Jesteście naszymi umiłowanymi braćmi”. Słowa te wywarły wielkie wrażenie na młodym,

⁶ *Prawda, Chrystus, judaizm. Z księdzem profesorem Waldemarem Chrostowskim rozmawiają: Grzegorz Górny i Rafał Tichy*, Fronda, Warszawa 2018, s. 150.

⁷ *Tamże*, s. 149.

warszawskim bibliście: „Poruszało i zastanawiało mnie to, że papież nazwał ich umiłowanymi braćmi. Nigdy wcześniej nikt w Kościele tak nie mówił!”⁸

Zajmując się księgami Starego Testamentu i judaizmem biblijnym, młody biblista ks. dr Waldemar Chrostowski wniósł wielki wkład w dialog katolicko- i polsko-żydowski. Najpierw przez konkretne, pionierskie inicjatywy, które podejmował w swoim środowisku akademickim, a z biegiem czasu także w Kościele w Polsce. Obszernie opowiedział o niej w trylogii – trzech książkach będących zapisem jego rozmów z Grzegorzem Górnym i Rafałem Tichym.

Do najważniejszych inicjatyw ks. prof. W. Chrostowskiego na płaszczyźnie relacji katolicko-żydowskich, inspirowanych duchem Soboru Watykańskiego II oraz nauczaniem św. Jana Pawła II, Benedykta XVI i Franciszka, należy zaliczyć:

- jesienią 1988 r., jako adiunkt na Wydziale Teologicznym Akademii Teologii Katolickiej, zorganizował wykłady na temat „Dzieje i natura judaizmu”, w których wzięło udział ponad 50 osób. Była to inicjatywa pionierska, wymagająca nie tylko dużej wiedzy, ale także mądrości i odwagi. Okazała się ważnym impulsem do rozpoczęcia w polskich ośrodkach akademickich refleksji nad judaizmem;
- uwieńczone sukcesem starania o utworzenie Polskiej Rady Chrześcijan i Żydów, której od samego początku był współprzewodniczącym wraz ze Stanisławem Krajewskim, reprezentującym stronę żydowską;
- organizowanie i promowanie w Polsce nauczania amerykańskiego rabina Byrona L. Sherwina oraz przetłumaczenie i wydanie książki *Duchowe dziedzictwo Żydów polskich* (1995), która zapoczątkowała cenną serię wydawniczą „Kościół a Żydzi i Judaizm”;
- utworzenie w 1994 r. Zakładu Dialogu Katolicko-Judaistycznego na Wydziale Teologii ATK/UKSW, którym kieruje do dnia dzisiejszego. Zakład ten opracował m.in. unikatową trzypięciotomową *Bibliografię dialogu chrześcijańsko-żydowskiego za lata 1945-2006*, w której wyszczególnia się 7 743 pozycji bibliograficznych;
- jako członek Komisji, a następnie Komitetu Episkopatu ds. Dialogu z Judaizmem, działającego w latach 1996-2006 pod kierunkiem bp. Stanisława Gądeckiego – wraz z innymi osobami – finalizował

⁸ *Kościół, Żydzi, Polska. Z księdzem profesorem Waldemarem Chrostowskim rozmawiają: Grzegorz Górny i Rafał Tichy*, Fronda, Warszawa 2009, s. 38-39.

zaistnienie inicjatywy nazwanej „Dniem Judaizmu w Kościele katolickim w Polsce”. W ramach pracy w tym Komitecie przygotowywał materiały liturgiczne (formularze mszalne), objaśnienia teologiczne, propozycje homilii i modlitwy wiernych, które były dołączane jako wkładka do biuletynu wydawanego z okazji dorocznego Tygodnia Ekumenicznej Modlitwy o Jedność Chrześcijan i rozsyłane do wszystkich parafii w Polsce;

- wydanie Żydowskiego komentarza do Nowego Testamentu, autorstwa Dawida Sterna, w ramach redagowanej przez siebie „Prymasowskiej Serii Biblijnej”.

Promotor katolickiej teologii judaizmu

W swej aktywności dydaktycznej, a nade wszystko w publikacjach naukowych, ks. prof. W. Chrostowski przekonuje czytelnika – wolnego od uprzedzeń związanych z polityczną poprawnością w dziedzinie dialogu międzyreligijnego – swoimi kompetencjami, szczegółową wiedzą, precyzją myślenia i prostotą w prowadzeniu dyskursu. Nawet w kwestiach złożonych, dyskutowanych w różnych środowiskach i tradycjach religijnych, potrafi jasno określić, na czym polegają różnice, co jest wspólne, a co może być przestrzenią dalszych, wspólnych poszukiwań.

Zasadniczą prawdą, stopniowo odkrywaną, rzetelnie poznawaną i przez lata zgłębianą przez ks. prof. W. Chrostowskiego, jest stwierdzenie: judaizm biblijny (religia Biblii Hebrajskiej i Starego Testamentu) w istotny sposób różni się od judaizmu rabinicznego. W opisywaniu tej różnicy wychodzi od nauczania św. Pawła, autora Listu do Hebrajczyków i św. Jana ewangelisty. Autorzy ci bowiem byli bezpośrednimi świadkami przechodzenia od judaizmu biblijnego do judaizmu rabinicznego, w którym świątynię jerozolimską zastąpiły synagogi, kapłanów – rabinów, a składanie ofiar zostało zastąpione studiowaniem Tory. Ksiądz prof. W. Chrostowski z prawdziwym znanstwem przedstawia dawny i współczesny judaizm rabiniczny, obficie czerpiąc z jego pism (*Miszna, Tosefta, Talmud Palestyński i Talmud Babiloński* oraz inne pisma i dzieła rabinów), a także z rabinicznej tradycji ustnej.⁹ Przywołując konkretne teksty i odniesienia źródłowe, obnaża ignorancję w tych sprawach przedstawicieli tzw. Kościoła otwartego (np. abp. J. Życińskiego), poruszających się na poziomie własnych wyobra-

⁹ Zob. *Prawda, Chrystus, judaizm*, s. 107-110.

żeń o judaizmie rabinicznym oraz kierujących się emocjami i insynuacjami wobec promotora autentycznego religijnego i teologicznego dialogu chrześcijańsko-żydowskiego. Natomiast główne tezy publicystyki takich „znawców” judaizmu rabinicznego i katolickiej teologii jak ks. Stanisław Musiał SJ, Janusz Salamon SJ, Szymon Hołownia, Katarzyna Wiśniewska czy Marek Zając dosadnie określa jako „wciskanie kitu”.¹⁰

Prowadzona przez ks. prof. Waldemara Chrostowskiego na przestrzeni blisko 30 lat rzeczowa biblijno-historyczna polemika z poglądami i przeinaczeniami przedstawicieli tzw. Kościoła otwartego oraz z grupą dziennikarzy mediów świeckich, a także niektórych katolickich (polskich i zagranicznych), owocuje przywoływaniem merytorycznych z naukowego punktu widzenia argumentów oraz jasnymi konkluzjami, w których precyzyjnie pokazuje, co łączy, a co odróżnia judaizm rabiniczny od chrześcijaństwa. Te wnikliwie polemiki układają się w organiczną całość, niczym kolejne rozdziały książki, która może być doskonałym podręcznikiem do autentycznego dialogu katolicko-judaistycznego. Przytaczane argumenty czerpie z osobistej, wnikliwej analizy bogatego materiału źródłowego, na który składa się Biblia Hebrajska, Septuaginta, Nowy Testament, pisma tworzące kanon judaizmu rabinicznego, a także Tradycja chrześcijańska utrwalona w pismach Ojców Kościoła i liturgii, dokumenty Magisterium Kościoła, nauczanie papieży, zwłaszcza Jana Pawła II i Benedykta XVI, oraz najnowsze deklaracje (żydowskie i watykańskie) gremiów zajmujących się dialogiem. Prezentowane w nich problemy i rozwiązania przybliży jak doskonały znawca, który potrafi wyłowić najważniejsze myśli i wnikliwie je analizować, śledzić rozwój rozumienia tajemnicy Bożego działania w Izraelu i w Kościele, wskazywać dalsze kierunki teologicznego i praktycznego myślenia nad dialogiem we współczesnym judaizmie i Kościele.

Mistrz myślenia biblijno-teologicznego w analizie zjawisk współczesności

Na szczególną wdzięczność zasługują krytyczne uwagi dotyczące tzw. teologii czy religii po Holokauście. Nie pomniejszając tragedii Zagłady, Ksiądz Profesor przekonująco ukazuje, jak w wielu publikacjach nawiązania do niej stały się swego rodzaju „religią dla ateistów”. Wyznają ją osoby radykalnie negujące istnienie Boga, a za punkt wyjścia etyki, kultury czy

¹⁰ *Tamże*, s. 105nn.

działalności publicznej biorą własne przekonania i oceny. Ateista, wierzący jedynie we własne racje, kreuje – niczym starożytni bałwochwálcy – własną, idolatryczną religię.

Książk Profesor wykazał w swoich publikacjach, w jak dużym stopniu judaizm rabiniczny oparty jest na nauczaniu rabinów zawartym w Misznie i Tosefcie oraz w Talmudzie palestyńskim i babilońskim i późniejszych pismach rabinów traktowanych jako autorytety. Idąc za polemistami chrześcijańskimi z II i III w., mówi o „rabinizacji Biblii”, czyli podporządkowaniu Tory, Proroków i Pism zasadom oraz celom określonym przez rabinów. Rabini „nie tylko wyszli poza Biblię, ale zaczęli się obchodzić bez niej”, w wyniku czego „rabinizacja Biblii” szła w parze z „sakralizacją rabinizmu”. „Rabini kierowali się doraźnymi potrzebami swoich współwyznawców i odpowiadali na nie, doprowadzając do stawiania własnego autorytetu ponad autorytet Biblii”.¹¹ Nie omieszkał też odnotować odwrotnego procesu, który okazał się konieczny, a mianowicie „ubiblijnienia judaizmu” – czego owocem są midrasze, podkreślając stosowaną w nich i bardzo ważną dla judaizmu regułę hermeneutyczną: teksty Biblii Hebrajskiej są inspirujące dla Żydów, ale tylko na tyle, na ile są czytane przez pryzmat komentarzy rabinów, szeroko w nich prezentowanych. Zatem w procesie interpretacji Biblii Hebrajskiej ostatecznie decydujący jest głos i autorytet rabinów, którzy odpowiednio do sytuacji ukierunkowują żydowską wykładnię Tory, Proroków i Pism.

Na kanwie analiz dotyczących narodzin i rozwoju judaizmu rabinicznego ks. prof. Chrostowski w przekonujący sposób przechodzi od stawiania wyżej autorytetu rabinów niż autorytetu Biblii do analogicznego zjawiska w Kościele, za które uważa postulat „nawrócenia duszpasterskiego”. „Gdy jest on opacznie rozumiany, oznacza preferowanie horyzontalnego wymiaru chrześcijaństwa i przenoszenie do duszpasterstwa świeckich modeli odwzorowujących aktualne życie społeczne, kulturalne i polityczne, a wśród nich niechrześcijańskie wzorce moralne. Biblia staje się wtedy niepotrzebna, a nawet zawadza, ponieważ idzie pod prąd tego, co jest narzucane jako modne i politycznie poprawne”.¹²

Innym przykładem aktualizacji może być zestawienie reakcji Ateńczyków na kerygmat Pawła o cielesnym zmartwychwstaniu Jezusa Chrystusa z niewiarą naszych czasów: „Reakcja ateńskich słuchaczy obnaża osobliwy

¹¹ *Tamże*.

¹² *Tamże*, s. 188.

paradoks: ludzie wychowani w kulturze hellenistycznej, tak ceniącej człowieka i pełnej podziwu dla ludzkiego ciała, nie są w stanie przyjąć prawdy o cielesnym zmartwychwstaniu. Można w tym upatrywać zapowiedź i znak dotkliwej bolączki naszych czasów”.¹³

Nie brak też Księdzu Profesorowi umiejętności takiej aktualizacji tekstów Pisma Świętego, która odsłania całą ostrość i przenikliwość słowa Bożego. Gdy komentuje opór i sprzeciw Żydów wobec Pawła, Sylasa i wspólnoty chrześcijańskiej w Tesalonice, przytacza słowa św. Łukasza: „Wtedy zawistni Żydzi, dobrali sobie z agory jakieś szumowiny, a wywołując zbiegowisko, podburzyli miasto, naszli dom Jazona i szukali ich, aby stawić przed sądem. Nie znaleźli ich jednak (Dz 17,5-6)”.¹⁴

Teolog i promotor dialogu międzyreligijnego opartego na prawdzie

Książd prof. Chrostowski upomina się o prowadzenie dialogu katolicko-judaistycznego na najbardziej podstawowym poziomie, a mianowicie na gruncie teologii. Wskazuje na konieczność poprawnie prezentowanej teologii judaizmu rabinicznego z jednej strony, a z drugiej – teologii chrześcijańskiej. Nie poprzestaje jednak na samych apelach. W wielu publikacjach przywołuje prawdy teologiczne, które są zazwyczaj przemilczane przez zwolenników dialogu na poziomie kultury czy wręcz politycznej poprawności. Przestrzega przed tak zubożonym dialogiem, który nieuchronnie jest wypaczony przez „wciskanie kitu” (zwłaszcza szerokim rzeszom wyznawców Chrystusa przez reprezentantów tzw. Kościoła otwartego), wykazując jego jałowość, a ostatecznie bezużyteczność. Koryguje i niestrudzenie prostuje błędne tezy dialogu kulturowego, przywołując prawdy judaizmu i chrześcijaństwa wypływające ze źródeł obu religii, bogatej tradycji Tory ustnej (Miszna i Talmud), z Tradycji Ojców Kościoła, nauczania Magisterium, a także bogatego doświadczenia historycznego Żydów i judaizmu oraz Kościoła i chrześcijaństwa.

Możemy być wdzięczni za wnikliwe i kompetentne przedstawienie ważnych prawd teologicznych, które są wyrażone w oświadczeniu ortodoksyjnych rabinów z 3 grudnia 2015 r. i watykańskiej Komisji do spraw Relacji Religijnych z Judaizmem z 10 grudnia tego samego roku – obydwa dokumenty ogłoszono w celu uczczenia 50. rocznicy soborowej deklaracji *Nostra*

¹³ *Tamże*, s. 361.

¹⁴ *Tamże*, s. 357.

aetate. Merytoryczna analiza ich treści, odkrywanie tego, co wspólne i co różne – to świadectwo myślenia teologa wolnego od ideologii, autentycznego zwolennika dialogu, rozumianego jako dążenie i docieranie do prawdy, a nie, jak w filozofowaniu „po góralsku”, jako pozyskiwanie przyjaciół. Napisał: „Wydaje się, że omijając trudne problemy teologiczne, unikamy napięć, ale w gruncie rzeczy tylko je zagłuszamy i wcześniej czy później odżyją z nową, jeszcze większą siłą”.¹⁵

W dialogu z judaizmem (i innymi religiami) należy nie tylko aplikować rozwijającą się katolicką teologię judaizmu opartą na Biblii, ale mieć pełną świadomość wielkości własnej wiary i teologii chrześcijańskiej. Profesor jak prawdziwy myśliciel odważnie stwierdza: „Dialog schodzi na manowce, gdy pojawiają się sugestie, że prawda chrześcijańska nie przewyższa prawdy judaizmu, że obie są równoległe i mają taką samą wartość, a wyznawanie jednej lub drugiej religii to sprawa urodzenia, wychowania i kultury albo osobistego wyboru, który nie musi być uzasadniany na zewnątrz”.¹⁶ Konkludując analizę obydwu dokumentów, dochodzi do bardzo ważnego wniosku: „Obydwa dokumenty wzywają, aby mimo nieredukowalnych różnic budować mosty porozumienia, przede wszystkim wyzbywając się obustronnej niechęci i wrogości”.¹⁷ Osadzenie dialogu katolicko-judaistycznego na fundamencie prawdy teologicznej to bodaj największa zasługa ks. prof. Waldemara Chrostowskiego na polu wyznaczonym przez Sobór Watykański II w deklaracji *Nostra aetate*.

Równie ważna jest analiza współczesnych wyzwań stojących przed dialogiem na tle historii wyłaniania się w łonie biblijnego Izraela obydwu religii: chrześcijaństwa wyznającego w Jezusie z Nazaretu Mesjasza i Syna Bożego oraz judaizmu coraz mocniej przeciwstawiającego się tej wierze nie tylko w licznych polemikach, ale także przez prześladowania: najpierw Jezusa, a następnie Szczepana, Pawła, Jakuba, Piotra i innych. Ukazaniu tej niezwykle bogatej, złożonej, a zarazem fascynującej historii poświęcił Książd Profesor książkę *Między Kościołem a Synagogą*. Przez analizę świadectwa Dziejów Apostolskich i Listów św. Pawła wydobywa na światło dzienne rolę apostoła, który – zanim stał się głosicielem Ewangelii poganom – przebył drogę od judaizmu zwalczającego przemocą wyznawców Jezusa Chrystusa do chrześcijaństwa wyznającego w Jezusie Mesjasza i Syna

¹⁵ *Tamże*, s. 218.

¹⁶ *Tamże*, s. 267.

¹⁷ *Tamże*, s. 278.

Bożego – Zbawiciela Żydów i pogan. Zarówno w książce poświęconej osobie św. Pawła, jego przemianie, dojrzwaniu w wierze i apostołstwie, jak i dialogu z dziennikarzami i publicystami potrafi przekonująco aktualizować przeżycia i sposób myślenia nie tylko Szawła, który stał się sługą Jezusa-Pana, ale także wyznawców judaizmu i chrześcijan. Przez taką aktualizację osiąga dwa ważne cele:

- ukierunkowuje współcześnie prowadzony dialog na poznawanie najgłębszej, historio-zbawczej prawdy o jednej i drugiej religii;
- wpisuje dialog w nurt historii zbawienia, która przecież nie przestaje się dziać również dzisiaj.

Publikacje ks. prof. Chrostowskiego są bezcennym wkładem w wypracowywaniu poprawnej katolickiej teologii judaizmu, a to dlatego że nawiązuje w nich do „mocy i mądrości wiary wyrażonej w życiu, działalności i pismach św. Pawła”.¹⁸

Pierwszy przewodniczący Stowarzyszenia Biblistów Polskich jako wspólnoty Ducha Prawdy i Parakleta

Od 1987 r. ks. prof. Waldemar Chrostowski regularnie uczestniczył w dorocznych Sympozjach Biblistów Polskich. Na tym ogólnopolskim forum dał się szybko poznać – przez wygłaszane referaty i wypowiedzi w dyskusjach naukowych – jako specjalista nie tylko w zakresie egzegezy Starego Testamentu i historii biblijnego Izraela, ale także jako autentyczny uczestnik trudnego dialogu katolicko- i polsko-żydowskiego. Zdobywał zaufanie starszych i młodszych biblistów jako teolog dysponujący ogromną wiedzą z zakresu biblistyki i umiejętnością myślenia biblijnego oraz talentem krasomówczym. Dzięki tym zaletom wносił twórczy wkład zarówno w debaty naukowe jak i budowanie więzi współpracy i szczerego, braterskiego dialogu w środowisku biblistów polskich.

Już w 1998 r. został wybrany wiceprzewodniczącym ówczesnej Sekcji Biblistów Polskich, a w 2003 r. jej przewodniczącym. Zwołał inauguracyjne posiedzenie Stowarzyszenia Biblistów Polskich, którego status był zatwierdzony od grudnia 2000 r. przez Konferencję Episkopatu Polski. We wrześniu 2004 r. Walne Zebranie SBP potwierdziło jego wybór na przewodniczącego. Zorganizował od podstaw strukturę naszego stowarzyszenia i w 2004 r. zapoczątkował wydawanie rocznika „Zeszyty Naukowe SBP”.

¹⁸ *Tamże*, s. 386.

W 2008 r. został ponownie wybrany na stanowisko przewodniczącego – na drugą kadencję, której termin upłynął we wrześniu 2013 r. Na uznanie całego naszego środowiska zasługuje fakt, że w kolejnych latach aż do dziś pierwszy przewodniczący uczestniczy we wszystkich sympozjach, wspierając nas dobrą radą wybitnego bibliisty oraz swoim autorytetem naukowo-eklezyjalnym i medialnym.

Animator bibliistyki polskiej i protektor polskich bibliistów

Nasze uznanie i wdzięczność dla Księdza Profesora nie byłyby pełne bez przywołania jego roli w dynamicznym rozwoju badań biblijnych w Polsce i promocji młodszych i starszych bibliistów. Jako naukowiec i wykładowca akademicki budził od początku zaufanie studentów, którzy pod jego kierunkiem chętnie pisali prace magisterskie i rozprawy doktorskie. Wypromował 97 magistrów i 18 doktorów. Wziął udział jako recenzent w 32 przewodach habilitacyjnych, 4 postępowaniach o mianowanie na stanowisko profesora nadzwyczajnego i 17 przewodach o nadanie tytułu profesora, 3 razy uczestniczył w postępowaniach na stanowisko profesora zwyczajnego i 2 w sprawie nadania tytułu *honoris causa*. Napisał recenzje nostryfikacyjne wielu doktoratów z bibliistyki.

Trudno byłoby znaleźć w naszym środowisku bibliistę, który na wcześniejszym czy późniejszym etapie swego rozwoju naukowego nie zetknąłby się z rzeczową radą Księdza Profesora, braterską czy ojcowską wręcz zachętą, merytoryczną oceną, a nawet uznaniem dla przedłożonych mu do recenzji rezultatów badań. Jak biblijny mędrzec, z prawdziwym kunsztem potrafił w pisanych starannie recenzjach wykazywać mało przekonujące argumenty, luki w bibliografii (najczęściej polskojęzycznej), dwuznaczne sformułowania, ale jednocześnie umiał odkrywać oryginalne tezy, wskazywać dalsze kierunki badań, stawiać kolejne pytania badawcze. Sam myśląc biblijnie, uczył myśleć nas – swoich uczniów – czy początkujących bibliistów.

Wiele trudu Ksiądz Profesor wkłada do dziś w założone i redagowane przez siebie serie naukowe. W serii „Rozprawy i Studia Biblijne” przybliży dorobek bibliistów polskich, a w „Prymasowskiej Serii Biblijnej” klasyczne dzieła bibliistyki światowej. Całocienny dorobek naukowy wielu bibliistów polskich utrwalił w serii kilkunastu ksiąg pamiątkowych, wydawanych przez Oficynę Wydawniczą „Vocatio”. Od 1990 r. pełni nieprzerwanie i z wielkim zaangażowaniem funkcję redaktora naczelnego kwartalnika teologów polskich „Collectanea Theologica”.

Ksiądz prof. Waldemar Chrostowski wniósł też wielki wkład jako profesor tytularny w kształtowanie ośrodka biblistyki akademickiej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. W latach 2001-2010 pełnił funkcję kierownika Zakładu Egzegezy i Teologii Biblijnej na nowo utworzonym Wydziale Teologii.

Pragnę wyznać, że dla mnie fakt współpracy z Księdzem Profesorem przez dziesięć lat w roli jego zastępcy w Zarządzie SBP, a w ciągu ostatnich pięciu jako jego następcy, uznaję za wielki dar Opatrzności. Podobnie widzą to wszyscy członkowie poprzedniego i obecnego Zarządu SBP. Wiele nauczyliśmy się od niego – zarówno w zakresie organizacji naszego środowiska, jak i na polu logicznego i odważnego myślenia w służbie naukowej interpretacji Pisma Świętego w Kościele. Z radością odnotowujemy fakt, że również najważniejsze wyniki naszych badań biblijnych włącza on w uprawianą przez siebie teologię biblijną.

Mając przed oczami niezwykle dorobek Księdza Profesora w tak wielu dziedzinach, przywołany tu jedynie w wielkim skrócie, a także w duchu wdzięczności za ducha wspólnoty, w którym uformował i nadal kształtuje środowisko akademickiej biblistyki w Polsce, proszę Walne Zebranie Stowarzyszenia Biblistów Polskich o zatwierdzenie wniosku Zarządu o nadanie Księdzu Profesorowi Waldemarowi Chrostowskiemu honorowego członkostwa. Wprawdzie nasz statut nie przewiduje różnych kategorii tego członkostwa, ale sądzę, że w naszych sercach i myślach będzie ono odnoszone do Księdza Profesora jako honorowego przewodniczącego SBP. Mam nadzieję, że Ksiądz Profesor zechce je przyjąć i dalej współtworzyć nasze stowarzyszenie jako wspólnotę Ducha Prawdy i Parakleta, środowisko poważnej debaty naukowej oraz podmiot zaangażowany w życie Kościoła i narodu.

*ks. prof. dr hab. Henryk Witczyk, SBP 2,
Przewodniczący Stowarzyszenia Biblistów Polskich*